

МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.:(044) 289-86-22; 289-70-60, факс: 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, рахунок UA388201720343180001000078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

№ _____
На № _____ від _____

Офіс Президента України

Про розгляд звернення

Кабінет Міністрів України

Полтавська обласна рада

вул. Соборності, 45
м. Полтава
36014

Міністерство соціальної політики разом із Міністерством фінансів, Міністерством освіти і науки, Міністерством економіки та Національною соціальною сервісною службою відповідно до листа Секретаріату Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 № 38252/0/2-21 розглянуло звернення депутатів Полтавської обласної ради від 23.10.2021 № 01-17/2690 щодо соціального захисту сімей з дітьми, забезпечення охорони материнства і дитинства та подолання демографічної кризи, що надійшло до Офісу Президента України, та повідомляє.

Щодо демографічної кризи, програм підтримки матері, дитини та сім'ї, скорочення бідності та підвищення розмірів соціальних допомог

В Україні спостерігається складна демографічна ситуація, яка характеризується негативними тенденціями, як низька народжуваність та висока смертність, старіння та міграція. Вирішення таких проблем на сьогодні є надзвичайно актуальним, тому постійно вживаються заходи щодо проведення системних економічних та соціальних реформ.

Основними завданнями соціального захисту населення в контексті подолання нагальних демографічних проблем та пом'якшення демографічної кризи є: підвищення рівня та якості життя громадян, зокрема шляхом підвищення основних державних соціальних стандартів та гарантій, зростання рівня пенсійного забезпечення, розвитку соціальних послуг, підтримки найбільш вразливих верств населення, інтеграції осіб з інвалідністю у суспільство, формування та підтримки сімейних цінностей, захисту прав дітей.

Для визначення стратегічних цілей та основних завдань, спрямованих на вирішення найважливіших проблем суспільного розвитку, таких як несприятлива медико-демографічна ситуація, низький рівень добробуту населення, низька ефективність системи охорони здоров'я та соціального захисту

Указом Президента
225/2021 „Про рішення Ради національної безпеки і

оборони України від 14 травня 2021 року „Про Стратегію людського розвитку” затверджено Стратегію людського розвитку (далі – Стратегія).

Стратегія спрямована на якісне покращення основних вимірів людського розвитку зокрема, шляхом збільшення інвестицій у якісне оновлення інфраструктури ключових сфер людського розвитку, розбудови соціальної сфери та справедливого розподілу ресурсів в економіці.

Стратегія є комплексним документом, і передбачає визначення стратегічних цілей та основних завдань у сферах демографічного розвитку, охорони здоров'я, освіти і науки, культури і спорту, забезпечення рівності прав жінок і чоловіків для розширення можливостей, свобод людей.

Також передбачено блок питань, спрямованих на підвищення рівня життя, активізації зайнятості та забезпечення соціальної підтримки населення, що сприятиме зниженню показників бідності. Зокрема основними завданнями визначено підвищення рівня оплати праці, працевлаштування безробітних, удосконалення системи державних соціальних стандартів та гарантій, підвищення рівня пенсійного забезпечення, посилення адресності надання соціальної підтримки громадян, розвитку системи надання соціальних послуг безпосередньо в територіальних громадах, інтеграції осіб з інвалідністю у суспільство.

Крім того, передбачено блок питань стосовно формування сімейних цінностей та якісно нової системи забезпечення захисту прав дітей. Основними завданнями у вирішенні цих питань є запровадження ефективного механізму виявлення порушень прав дітей та реагування на них, відповідального ставлення до батьківства, впровадження у закладах освіти програм підготовки молоді до подружнього життя, удосконалення законодавства з питань запобігання та протидії домашньому насильству, формування нульової толерантності до насильства в українському суспільстві.

На виконання зазначеного Указу Урядом затверджено План заходів із реалізації Стратегії людського розвитку на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1617-р).

В Україні існує система соціальної підтримки, яка передбачає, зокрема малозабезпеченим і багатодітним сім'ям, сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, внутрішньо переміщеним особам надання державної підтримки у вигляді допомог, компенсацій та пільг.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, надається у розмірі, що становить 2,5 розміру прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, на дітей з інвалідністю, над якими встановлено опіку чи піклування, – 3,5 розміру прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Для осіб, які доглядають за хворими дітьми передбачено надання допомоги на кожному хвору дитину у розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність до встановлення таким дітям інвалідності. Відповідно до Закону України від 02.02.2021 № 1176-IX „Про внесення змін до статті 18-7 Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми” передбачено підвищення з 1 січня 2022 року розміру зазначеної допомоги з одного прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, до двох прожиткових мінімумів встановлених для дітей відповідного віку.

Відповідно до Закону України „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” надається допомога (з урахуванням сукупного доходу та майнового стану) малозабезпеченим сім'ям, в тому числі сім'ям з дітьми.

Закон України „Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю” гарантує особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю право на матеріальне забезпечення, що визначається у відсотках прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, залежно від груп інвалідності та категорій осіб з інвалідністю.

Для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, внутрішньо переміщеним особам відповідно до Порядку надання щомісячної адресної допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 505, надається грошова допомога, яка призначається на сім'ю та виплачується одному з її членів за умови надання письмової згоди інших членів сім'ї.

Також з метою підтримки малозабезпечених сімей та повернення на ринок праці непрацюючих працездатних осіб з їх числа запроваджено стимулюючі механізми, зокрема постановою Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 397 затверджено Порядок надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї, її розмір та умови повернення.

Всі розміри державної соціальної допомоги протягом відповідного року зростають відповідно до зростання розмірів прожиткового мінімуму. Водночас, Конституційний Суд України своїм Рішенням від 26.12.2011 № 20-рп/2011 підкреслив, що одним з визначальних елементів у регулюванні суспільних відносин у соціальній сфері є додержання принципу пропорційності між соціальним захистом громадян та фінансовими можливостями держави. Згідно зі статтею 22 Загальної декларації прав людини розміри соціальних виплат і допомоги встановлюються з урахуванням фінансових можливостей держави.

Крім того згідно із Законом України „Про місцеве самоврядування в Україні” органи місцевого самоврядування можуть встановлювати за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткові до встановлених законодавством гарантії щодо соціального захисту населення, порядок надання яких визначається цими органами.

Щодо скасування обмеження надання пільг багатодітним і прийомним сім'ям та дитячим будинкам сімейного типу залежно від сукупного доходу сім'ї

Законом України „Про охорону дитинства” передбачено надання багатодітним сім'ям 50-відсоткової знижки плати за користування житлом та комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) за умови, що розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу (у 2021 році – 3 180 грн), у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Надання пільг з оплати житлово-комунальних послуг, вартості палива зазначеним пільговим категоріям без урахування сукупного доходу сім'ї порушить принцип соціальної рівності стосовно осіб інших категорій, пільги яким надаються з урахуванням доходу.

Необхідно зазначити, що реалізація зазначеної пропозиції потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету в сумі 2,8 млрд гривень.

Оскільки фінансових ресурсів недостатньо для виконання в необхідному обсязі чинних норм законів України, питання розширення обсягу пільг має вирішуватись комплексно з урахуванням соціальної спрямованості політики Уряду та фінансових можливостей державного бюджету.

Водночас повідомляємо, що державна допомога громадянам на оплату комунальних послуг надається у вигляді житлових субсидій, завдяки якій малозабезпечені громадяни сплачують за житлово-комунальні послуги не повну вартість, а частину платежу, яка залежить від розміру середньомісячного сукупного доходу домогосподарства в розрахунку на одну особу.

Щодо запровадження диференційованої податкової соціальної пільги батькам, які працюють, залежно від кількості дітей

Відповідно до Податкового кодексу України для тих, хто утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, застосовується податкова соціальна пільга у розмірі 100 %, у розрахунку на кожну таку дитину.

Щодо підвищення виплат при народженні дитини

Відповідно до Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми” надається державна допомога при народженні дитини, розмір якої встановлено в сумі 41 280 грн (одноразово виплачується допомога у розмірі 10 320 грн, решта суми виплачується протягом 36 місяців по 860 грн).

Крім того, сім'ям, в яких народилася дитина, надається додаткова державна підтримка у вигляді одноразової натуральної допомоги „пакунок малюка”.

Для працюючих батьків, які виховують дітей віком до трьох років, відшкодовується вартість послуги з догляду за дитиною „муніципальна няня”.

З метою покращення матеріального становища родин із новонародженими та усиновленими дітьми Мінсоцполітики розроблено проект Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми”, яким передбачається підвищення розміру допомоги при народженні дитини (реєстр. № 5585 від 28.05.2021).

Комітетом Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики 15.09.2021 на своєму засіданні було розглянуто законопроект № 5585 та альтернативні проекти законів України і за результатами розгляду рекомендовано Верховній Раді України, з урахуванням поправок до його тексту, в першому читанні прийняти за основу і в цілому законопроект № 5585-1, оскільки в ньому пропонується оптимальне співвідношення виплат при народженні першої, другої та третьої дитини (при народженні першої дитини – 50 000 грн, другої – 100 000 грн, третьої і кожної наступної – 150 000 гривень). Також запропоновано із 01.01.2023 і в подальшому щороку збільшувати розмір допомоги при народженні дитини на прогнозний показник зростання індексу споживчих цін. Допомогу при усиновленні дитини пропонується надавати у розмірі, встановленому для виплати допомоги при народженні першої дитини.

Щодо соціальних гарантій для дітей і молоді із пільгового харчування, проїзду та оздоровлення

Законами України „Про освіту” та „Про повну загальну середню освіту” встановлено, що організація харчування дітей у закладах освіти покладається на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Відповідно до Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” організація харчування у закладах освіти, які належать територіальним громадам або передані їм, відноситься до власних (самоврядних) повноважень органів місцевого самоврядування.

Також Законом України „Про освіту” визначено, що особи, які здобувають повну загальну середню освіту, проживають у сільській місцевості і потребують підвезення до закладу освіти і у зворотному напрямку, забезпечуються таким підвезенням за кошти місцевих бюджетів, у тому числі із забезпеченням доступності відповідного транспорту для осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення.

Урядом схвалено Концепцію державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 № 524-р), якою передбачено, зокрема запровадження механізму фінансування послуг з оздоровлення та відпочинку дітей за принципом „гроші ходять за дитиною” та підтримки таких закладів шляхом податкового, економічного стимулювання власників (засновників) закладів, а також розвиток і збереження існуючої мережі закладів та відновлення роботи закладів, які призупинили свою роботу.

Щодо надання соціальної підтримки дітям, які отримали інвалідність і постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

З метою підвищення соціального захисту осіб з інвалідністю з дитинства та дітей з інвалідністю Верховною Радою України прийнято Закон України від 02.09.2020 № 851-IX „Про внесення змін до статті 3 Закону України „Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю” щодо підвищення особам з інвалідністю з дитинства надбавки на догляд”, яким передбачено збільшення розміру надбавки на догляд.

Крім цього, Верховною Радою України 21.05.2021 прийнято Закон України № 1477-IX „Про внесення зміни до статті 2 Закону України „Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю” щодо підвищення дітям з інвалідністю, постраждалим від вибухонебезпечних предметів, розміру державної соціальної допомоги”, яким із 01.07.2021 підвищено розмір державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю віком до 18 років, інвалідність яких пов’язана з пораненням чи іншим ушкодженням здоров’я від вибухонебезпечних предметів. Розмір державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю віком до 18 років, інвалідність яких пов’язана з пораненням чи іншим ушкодженням здоров’я від вибухонебезпечних предметів, з урахуванням всіх надбавок, підвищень та інших доплат, у тому числі передбачених Кабінетом Міністрів України, підвищується на 50 відсотків розміру державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю віком до 18 років.

Щодо права на здобуття освіти на пільгових умовах дітей з багатодітних сімей

Відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15.10.2020 № 1274 (зареєстрованим у Мін'юсті 09.12.2020 за № 12225/35508), діти з багатодітних сімей можуть бути переведені на вакантні місця державного або регіонального замовлення в порядку, передбаченому цими Умовами, якщо вони зараховані на навчання за іншими джерелами фінансування на відкриту або фіксовану (закриту) конкурсну пропозицію, а також на місця за рахунок цільових пільгових державних кредитів осіб у порядку, передбаченому законодавством, якщо вони зараховані на навчання за рахунок коштів фізичних та / або юридичних осіб, і не отримували рекомендацію на місця державного або регіонального замовлення.

Щодо запровадження системи підтримки студентських сімей з дітьми, зокрема щодо надання знижок в оплаті за навчання, дисконтованих цільових кредитів на оплату навчання в сфері вищої освіти

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 № 673, визначено процедуру пільгового кредитування для здобуття освіти особами, які зараховані на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти на підставі відповідної угоди.

Зокрема, діти із сімей, що отримують допомогу відповідно до Закону України „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям”, або багатодітних сімей, особи, які до досягнення 18 років були віднесені до дітей з малозабезпечених або багатодітних сімей, до закінчення навчання в закладі освіти за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем, освітньо-професійним ступенем, ступенем вищої освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, у разі наявності однакових підстав (результатів вступних випробувань для вступників або результатів навчання для здобувачів освіти) мають переваги під час прийняття рішення щодо пільгового кредитування.

Водночас, передбачено, що одержувач кредиту, який має одну дитину, звільняється від сплати відсотків за користування кредитом, одержувач кредиту, який має двох дітей, сплачує 75 відсотків суми заборгованості за кредитом, а одержувач кредиту, який має трьох і більше дітей, – 50 відсотків.

Щодо вирішення проблеми перевантаженості дошкільних закладів освіти та улаштування дітей до них

Відповідно до Закону України „Про дошкільну освіту” заклади дошкільної освіти перебувають у сфері управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері дошкільної освіти на відповідній території, у тому числі розвиток мережі закладів дошкільної освіти всіх форм власності відповідно до потреб населення, враховуючи інтереси дітей з особливими освітніми потребами, поліпшення матеріально-технічної бази та господарське обслуговування комунальних закладів дошкільної освіти; виконують функції засновника закладів дошкільної освіти на відповідній території.

З метою покращення стану із влаштуванням дітей до закладів дошкільної освіти місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування постійно працюють над створенням додаткових місць для дітей дошкільного віку. Зокрема, у 2021 році (за оперативною інформацією з регіонів станом на 01.10.2021) створено 8 818 додаткових місць за рахунок розвитку мережі закладів дошкільної освіти.

Щодо законодавчого захисту та підтримки інституту сім'ї, не ратифікації Стамбульської конвенції та нав'язування суспільству гендерної ідеології

З метою формування основних засад державної сімейної політики, забезпечення сприятливих умов для всебічного розвитку сім'ї як основи суспільства постановою Верховної Ради України від 17.09.1999 № 1063-XIV схвалено Концепцію державної сімейної політики. Концепція визначає загальну стратегію, основні принципи та пріоритетні напрями державної політики щодо сім'ї, та є документом, основними положеннями якого керуються Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади під час розроблення проектів нормативно-правових актів у цій сфері.

Що стосується ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція), то Стамбульська конвенція не регулює сімейне життя та / або склад членів сім'ї, тому вона не містить визначення „сім'ї” і не пропагує конкретний тип сімейних відносин.

В закладах освіти діяльність щодо питань гендерної рівності здійснюється відповідно Закону України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків”. Вихідними у запровадженні гендерної рівності у закладах освіти є принцип гуманізації та демократизації освітнього процесу, повага до жінки та чоловіка, відсутність насилля, забезпечення рівності між чоловіком та жінкою, розширення прав і можливостей жінок.

Перший заступник Міністра

Свєтлен КОТИК

